

Om cirkels rubbande

Finner mig plötsligt sittande på ett antipodiskt hotellrum i Sydney efter ungefär 30 timmars resande, ca 22 timmars effektiv flygtid. Ställer mig frågan: Varför? Varför frivilligt leka "sardinen på jumbojeten" i så många olidliga timmar, för att nu travestera Werner Aspenström? Från ljuvlig svensk sommar till vinter "down under"???

Finns någon motivering till sådana underliga utbrott i en människas liv? Tja, vad sägs om den gamla slitna klyschan om gräset som är grönare någon annanstans? Och det maximala "annanstans" för en svensk är ju exempelvis Australien. Alltså bör gräset vara som allra grönast i Australien; ju längre bort, desto grönare gräs. Sen är det det här i grunden ofattbara med själva klotaspekten: måste inte människor och djur på andra sidan klotet stå på huvudet egentligen? Och varför ramlar de inte av? Newton upptäckte att det existerade något som han kallade gravitation, men ingen har såvitt jag vet kunnat *förklara* gravitationen.

Nåväl, man är trots allt tillräckligt naivt trosviss för att acceptera att man inte behöver riskera att ramla ut i rymden med fötterna före bara för att man förflyttar sig till södra halvklotet. Man har ju hört och läst en del, sett en del på teve. Så man tar chansen; nyfikenhet är när allt kommer omkring en av mänsklighetens största drivfjädrar.

Och upptäcker så småningom att det här med flygning i ekonomiklass inte *bara* är ett helvete. På videoskärmen på framförvarande ryggstöd kan man följa den fantasieggande rutten: Samarkand, Afghanistan, Himalaya, Bengaliska viken, Kuala Lumpur, Borneo... Och visst måste man tro på skärmens budskap; gluttandet genom planets tjocka, runda rutor bekräftar att världsatlasen faktiskt stämmer: Jomenvisst, där ligger den och den stora stan, där är den där kustlinjen, de där bergen osv. Tiden släpar sig fram men resan går vansinnigt fort; man får en känsla av att den väldiga planeten Gaia trots allt är omfattbar... Det är något knepigt med tiden och ljuset också: solen och ljuset försvinner blixtnabbt, en massa timmar går bara förloade? Att vi skulle kunna återvinna dem vid återresan är svårt att tro.

Man märker dock direkt när man landat (i Sydney) att människorna är rättvända. Efter att ha frågat några stycken om saken och fått misstänksamma blickar – i några fall rent fientliga – till svar, slutar man med det och accepterar saken. Men om man gräver sig ner genom hela jordklotet, måste man då inte komma ut på andra sidan med fötterna först...? Fan vet – jag tror vi lämnar ämnet.

Vandrar runt i Sydney, det mesta ser ut som i vilken storstad som helst, människorna betar sig så som man vant sig vid att kalla normalt. *Ingen* tycks medveten om att det skulle vara något speciellt med att leva på södra halvklotet, ser ingen som förtvivlat klamrar sig fast av rädsla för att ramla av undersidan av klotet.

Hoppas, kära läsare, att den allvarliga undertonen bakom denna något tramsiga skämtsamhet är förnimbar? Menar att det ligger ett värde i att så påtagligt och konkret, med egna sinnen, få tesen om alltings relativitet bekräftad. Få fundera över de egna norrhemisfäriska, europeiska, svenska "glasögonens" begränsningar.

Första gångerna chansen ges att beskåda södra hemisfärens stjärnhimmel letar jag efter det mångbesjungna Södra Korset. Kan inte finna det. Identifierar däremot en Karlavagn. Men den ska ju inte synas här? Först tredje eller fjärde stjärnskådningstillfället har jag lyckats ställa om ögonen till något som kan kallas förutsättningslöshet. Då upptäcker jag inte mindre än tre möjliga Södra Korset. Ett av dem, det riktiga visar det sig, är identiskt med själva "vagnen" i

den där falska Karlavagnen jag såg första natten – fast sett på ett nytt sätt, förstås! Jojo, allt beror förvisso på ”hur man ser det”. Klart att man måste förlita sig på sina sinnen, vad ska vi annars uppfatta världen med? Men vi kan också lita på att våra sinneförnimmelser är opålitliga, så till vida att de är föränderliga, relativa, under lång tid inprogrammerade. När de invanda varseblivningarna rubbas i grunden bör detta emellertid inte leda till skräckslaget avståndstagande av rigid typ, utan fastmer till ödmjuk förundran och insikt om ens subjektiva litenhet. Då växer man en millimeter som människa.

Ta det här med solen förresten. Solen i söder, söderläge är lika med värmande solläge – det vet ju varenda svensk, stackplanerande myra! Men nej, här är det tvärtom! Ljuset och värmen kommer från norr. Man tror det inte förrän man ser det.

Det är nyttigt och fascinerande att få sina cirklar rubbade. Att hux flux kasta sig iväg till södra halvklotet är ett sätt av flera att åstadkomma detta – ett något dyrt sätt kanske, men garanterat effektivt.